

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De S. Bartholomaeo Apostolo quaestio, an sit idem, qui Nathanael.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

S. BARTHOLOMÆO APOSTOLO.

GRATIAS acturi Sancto Apostolo Bartholomæo, quo auspice, in die Festo eiusdem, scribere cepimus de sacris ritibus, eâ questionem examinadam duximus, quæ in summam eiusdem laudem, si pie senseris, definiti potest.

Vnica igitur esto laus, summa, & vera laus, quæ à Christo Domino laudatus ille fuit, ijs verbis: *Ecce verè Israelita: in quo dolus non est.* Ioan. 1. At, inquires, de Nathanaele fuit dictum. ita est: sed Nathanaelem eundem esse, ac Bartholomæum, in summam vtriusque laudem facillè persuademus, triplici probato axioma.

Primum est: *Nathanaelem fuisse de num. 12. Apostolorum.*

Primò. Quia Ioan. 21. manifestavit se Christus tertio discipulis suis ad mare Tyberiadis, quibus discipulis: si latè vocabulum sumas, erit quinta apparitio, vel saltem quarta, si propriè Apostolos intelligis, tertia verè est: at inter hos Discipulos adiuit Nathanael, vt *ibidem.* ergo Apostolus erat.

Secundò. Discipulus erat, ex loco citato, non de numero 72. quos numerat S. Dorotheus. ergo de duodecim.

Tertiò. Cur non Apostolus ille, qui post Andream, Petrum, & Philippum quarto loco Christum nouit: neque Ioannes Euangelista nominat sociū Andree, quo cum ierat ad Christum: nominat autem Nathanaelem socium Philippian gratis? puto, quòd illum tacuerit, hunc nominauerit cum Apostolis primis, vt priorum Apostolorum scriberet vocationem. &, sicuti vocatione secunda, de qua *Math. 4.* fuit quatuor Apostolorum,

ita non sine mysterio indicare voluit, quòd & prima vocatione quatuor item fuit Apostolorum.

Quartò. Ante omne miraculum, & omne beneficium, confessus est Nathanael, Christum esse Filium Dei, *Ioan. 1.* reuelante Deo, vt aiunt Tertull. *aduer. Praxeam, Iren. lib. 3. cap. 11.* August. *in Ioan.* cum ergo ob eandem cōfessionem tardius emissam à Petro, fuerit hic constitutus Apostolorum Princeps; quis negat Apostolum, si minus Apostolorum Principem, Nathanaelem fuisse? est argum. Ruper. Abbatis.

Quintò. Laudatus à Christo super alios de innocentia, sine dolo, meretur primas inter primos Christi discipulos; Christo similitior alijs, qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius, *1. Petr. 2.*

Sextò. Promisit illi Christus visionem Angelorum super filium hominis *Ioan. 1.* quæ accidit in horto Gethsemani; vbi certè non conuenere, nisi Apostoli, octo remotius, tres propius Christo Domino.

Septimò. Fuit ille de Cana Galilee, *Ioan. 21.* ergo verisimiliter tertia die ab eiusdem vocatione, qua facte fuerunt nuptie, vnà cum alijs Discipulis nuptijs interfuit; & fuit testis primi Christi miraculi in Cana Galilee. fuit etiam vltimi oculatus testis, miraculose scilicet piscationis. *Ioan. 21.* nec deinceps vllum aliud narratur Christi miraculum. querit autem Petrus, vt Iudæ sufficiatur alter, qui testis esse queat, *ex quo intrauit, & exiuit inter Apostolos Christus IESVS, hoc est,* omnium ferè miraculorum Christi, à baptisate eiusdem, vsque ad Ascensionem. quis ergo aprior Nathanaele? at, cur neque nominatur cum Matthia, &

Bar-

Barfabat non alia de causa, quia iam erat ille de duodecim.

Octavo: In Graeco Martyrologio iussu Basilij Imperatoris confcripto, qui imperare cepit Anno 887. habentur haec verba: Aprilis 22. S. Nathanael Apostoli memoria.

Nono: in Canone Missae Aethiopi-um nominatur Nathanael tanquam vnus de duodecim Apostolis.

Obiicit: sanctum Augustinum negare, Nathanaelem inter Apostolos fuisse: quia legis, inquit, peritus erat. idem ex August. docet S. Gregor. sed, pace tantorum virorum (cum in historia videsur) ratio non concluditur: tum quia Nathanael piscator erat & ipse. Ioan. 21. tum quia ex dialogo Philippi cum Nathanael: *Quem scripsit Moyses in lege, & Propheta: hunc inuenimus IESU filium Ioseph a Nazareth*: non minus inferitur Philippus legis peritus, quam Nathanael. immo magis peritus Philippus apparet, quia Nathanael ex textu Augustini, qui legit affirmatiue sequentia illius verba: *A Nazareth potest aliquid boni esse*: peritorum eius temporis iudicio, imperius legis iudicatus fuisse; cum inter peritos legis illud esset vulgatum Ioan. 7. *Scrutare scripturas, & vide quia a Galilea* (in qua est Nazareth) *Propheta non surgit*. quod si cum Vulgata legas interrogatiue, & dubitatiue: *a Nazareth potest aliquid boni esse?* si dubitat ille, nescit. Denique, si valet ratio Augustini, Paulus ab Apostolatu peritissimus legis erat excludendus.

Alterum axioma est: Dato, quod Nathanael fuerit Apostolus, certe non alius fuit a Bartholomaeo; Docent hoc Rupert. Abb. in Io. qui ex revelatione scripsisse multa fertur, vt ait Panicarola *loq. citando*; & primus ille hoc asseruit: quem deinde sequuti sunt Io. Ferus in serm. Cornelius Iansen. in Concordia, Onuphrius Barjuni. in Fastis, Arias Montanus, Franc. Panicarola in Concione. qui & communem esse hodie sententiam testatur, Petrus Galofinius,

Ioan. Olorius in Conc. Nicolaus Serrarius de 12. Apostolis, Alphonsus Ciaconius De vitis Pontificum, & alij. Coniectura est: primo ex eo, quod Philippus & Nathanael a Ioan. cap. 1. coniunguntur: Philippus item & Bartholomaeus a Matthaeo cap. 10. a Marco cap. 3. a Luca cap. 6. coniunctim nominantur. tum ex eo, quod a Io. quarto loco nominatur Nathanael post Andream, Petrum, & Philippum: Bartholomaeus item quarto loco ab alijs Euangelistis. nam, licet praferantur Philippo Iacobus, & Ioannes a Matthaeo, Marco, & Luca; id tamen est, vel quia de ijs narrat ob mutationem nominum cum Petro; vel ob eorum secundam, quae solida fuit & perseverans, vocationem. confirmatur ex eo, quod Ioseph minimus apud Samaritanos facit praedicationis, & comes peregrinationis, Philippum, & Bartholomaeum. Praeterea in Catalogo Apostolorum *Mat. 10. Marc. 3. Luc. 6.* (quod egregie adnotauit Panicarola) quamuis aliquantisper mutetur ordo; semper tamen primi septem sunt iidem, inter quos Bartholomaeus; ultimo vero loco semper reliqui quinque recensentur. cuius rei ratio omnium Doctorum communis est; quia isti quinque ultimi non habent in Euangelio speciales vocationes descriptas, vt de ijs septem habemus in Euangelio. quod si Matthaeus nominet prius Thomam, quam Mattheum, id fecit modestiae causa. solus enim dicit, Thomas, & Mattheus; alij vero dicunt, Mattheus, & Thomas. si ergo eorum septem descripta est specialis vocatio, vbi nam habetur Bartholomaei? certe in vocatione Nathanaelis, qui idem est cum eo. Genere Galilei erant Apostoli omnes, Act. 2. & Nathanael est de Cana Galileae. Piscatores ferunt omnes: & quidem Bartholomaeus piscator erat, ex Theodoro *lib. de legibus*, & Metaphraste: Nathanael autem cum alijs inuitatus a Petro dicente, *Vado pescari*, respondit: *Venimus & nos tecum*. ergo piscator erat. sed demus etiam, doctissimum fuisse Nathanael.

Nathanaelem, & in lege peritissimum; concordat cum doctrina Bartholomæi, de quo testatur Dion. cap. 1. de mystic. Theol. doctissimum fuisse inter Apostolos, quæ comparatio non cadit super doctrinam reuelatam, sed super acquisitam, in qua excelluit Nathanael, & Bartholomæus.

Alia sunt coniecturæ, quod Baronius Anno 78. refert obitum vtriusque, Nathanaelis, Bartholomæi. si enim annis diuersis obiissent, eamdem fuisse personam negaremus. neque in Historijs Ecclesiasticis diuersum aliquid reperitur, quod indicet, duos fuisse viros. si quid scribant alij, explica, vt dicemus in 3. Axiomate. Idem confirmatur ex genere mortis; nam Bartholomæus ex Commentariolo Hippoliti, Metaphraste, Nicephoro lib. 2. cap. 39. & apud Græcos in Martyrologio supra citato, affixus fuit Cruci, sicuti Petrus, Andreas, Philippus primo vocati. si ergo est idem cum Nathanaele, congruit affixio eiusdem Cruci, vt primi quatuor vocati in passione Christi per Crucem imitanda sint æquales: & fortè inde est, quod cum Petro, Paulo, & Andrea nominatus fuit Bartholomæus in Oratione secreta Missæ, *Libera nos*, post Orationem Dominicam; quod notauimus in primo tom. pag. 154. Crucis enim Dominicæ, quam Missa representat, insigni modo quatuor hi fuisse consortes. Quod si apud Latinos decorticatus creditur, potuit accidere vtrumque, iuxta Lypsiu de Cruce, lib. 3. c. 12. vbi tradit, quod ab Ægyptijs, & Persis excoriabantur in Cruce: à Persis autem excoriatum fuisse Barthol. scribit Panquinus in *Persis*. sed & Armenia maior non longe distat à Persis, in qua obiisse fertur, ex Breuiario; immo & facile potuerunt esse mores communes Armenis, & Persis in genere suppliciorum. quid plura? in Breui. Venerijs impresso 1621. legitur excoriatio Bartholomæi facta in Cruce: & expresse idem docet Guillelmus Eyfengreinus *Centur. 1. par. 5. dist. 7.* cum Petro de Natal. in *Historia Sancti Bartholomæi*. quib. positis, vide, an Christus hoc ei genus

prædixerit mortis; quando dixit: *Videte sub Ficu, Io. 1.* sub qua Ficu? de qua *Ioel. 1. Ficum meam decorticauit, albi facti sunt rami illius.* quem locum S. Tho. Aquinas in *Serm.* explicat de S. Bartholomæo: & in ramis albis contempletur ego, quod Christus de eo testatus est: *in quo non est dolus.*

Obijcies canonem citatum missæ Æthyopum, in quo expresse, & distinctè nominantur Bartholomæus, & Nathanael tamquam duo Apostoli de duodecim; ergo, &c. Respondeo ibi nominati Nathanaelem pro Simone Cananeo, qui erat à Cana Galileæ, & opinari sunt Æthyopes eundem esse cum Nathanaele, qui erat & ipse à Cana Galileæ *Iuan. 21.* Quæ opinio minus habet fundamenti, quam nostra, ex prædictis, sed & idem canon habet tres Iacobos, maiorem, minorem, inter Apostolos, & tertium extra eosdem, Episcopum Ierosolymorum, fratrem Domini, quem tamen Apostolum vocat S. Paulus. *Gal. 1.* Quare Canon Æthyopum minime nos vrget.

Tertium axioma est: *Nathanael proprium nomen esse: Bartholomæus cognomen eiusdem viri: ita, vt Ioannes vsus fuerit semper nomine proprio: ceteri cognomine, & hoc modo conciliantur Evangelistæ inter se, sine iactura nostræ sententiæ.*

Prima pars huius axiomatis facile probatur. quia Nathanael Hebræi nomen viri est, & ex modo loquendi proprium est nomen: vt videre est, *Numer. cap. 1. 2. 7. 10. & 1. Paral. 2. 15. 24. 26. 2. Paral. 17. 35. 1. Esdr. cap. 10.* quod interpretatum significat: Donum Dei:

Altera pars: *Bartholomæus cognomen est:* patet. Tum quia vox est Syriaca, & significat, filium suspēdentis aquas. vnde, cum esset Nathanael, ait Ruper. de Cana Galileæ, *ex Io. 21.* in qua Christus conuertit aquam in vinum, *Ioan. 3.* conijcitur, inditum illi fuisse hoc cognomen: tamquam filio Christi suspēdentis aquas, & elauantis ad formam vini. sicuti Iacobus, & Ioan. dicti sunt Boanerges, filij tonitru. quamquam hi à Christo cognominati

minati fuere, ille à ciuibus, eo quod Christo addictus fuit ex multis eiusdem loci incolis. Tùm quia Bartholomæi, est idem ac filius Tholmai, vel Tholomai. certum est autem, Tholmai esse viti nomen. Num. 13. Ios. 15. Iud. 1. 2. Reg. 15. 1. Paral. 3. item Tholomai 2. Reg. 13. conformasse Pater Nathanaelis vocabatur Tholmai, vel Tholomai. Similia cognomina habes inter Apostolicos viros. Bariona, seu Bariomna, filius Ioannis, Simon Ioannis diligis me? Ioan. 20. Barnabas, qui vocabatur Ioseph. Act. 4. cognominabatur Parnabas, ait Lucas. Bartabas, qui & Ioseph. Act. 1. Battinaus, filius Timæi. Marc. 10. quid apertius? Elymas etiam magus cognominatur Barieftu. Act. 3. ergo pari modo Bartholomæus cognomen erat.

Tertia pars axiomatis explicatur. nã aliqui binomij sæpius cognomine, quàm nomine appellantur: vt Barnabas, qui Ioseph; & Marcus, qui Ioannes. Act. 12. Petrus, qui Simon; & Mattheus, qui Leui à Luca vocatur proprio nomine; cap. 5. Thaldæus, qui & Iudas. quare primi tres Euangelistæ communiori vsi sunt cognomine, Bartholomæi, Ioannes vltimus, qui recondita scripsit, Nathanaelis, nomine est vsus: & ea lege, vt ij num quã nomine, Nathanaelis, hic nunquam cognomine, Bartholomæi, sit vsus qua ratione tollitur repugnantia, & facillimè conciliantur Euangelistæ.

Ceterum, quando ij non sint idem, nõ possum non mirari, Nathanaelem, laudatissimum à Christo virum, Iacobo Patriarchæ, Israeli (qui vidit angelos ascendentes, & descendentes) assimilatam, innocentia præclarum, testem primi, & postremi miraculi à Christo editorum, in hoc mundo, cui promissã fuit Angelorum visio super filium hominis descendentium, ita à Deo ipso deinde neglectum, vt neque corpus honoretur interris, neque nomen habeatur in Martyrologijs: in quibus, si bene obserues, nomina leguntur eorum omnium, vel minorum, quorum fit mentio in Euangelijs, vel in Actibus, vel in Epistolis Apo-

stolorum: quid ergo causa est, vt n̄ ibi de Nathanaele aut scribatur, aut commemoretur, nisi quia de eodem dicimus, cum de Bartholomæo loquimur?

Novi, quid de Nathanaelis prædicatione, & sepultura scripserunt Fl. Lucius Dexter (si tamen est ille auctor, quod non creditur) Vincentius Beluac. in speculo Hist. & Equillinus lib. 1. cap. 9. sed cum ille prior, a quo alij, eum dicat obijisse Anno Christi 105. Baronius autem obijisse Nathanaelem scribat anno 78. quo & Bartholomæus, quis non videat, duos fuisse Nathanaeles? nos autem de seniore loquimur, quem cum iunior, illi confundunt: & in re incerta abundare quisque potest in sensu suo.

Verè Israelita Bartholomæus fuit, Iacobo similis, qui dum luctaretur cum Deo, hoc est, dum oraret (si Hieronymo credas) Israel est cognominatus. orabat autem ille centies in die, centies in nocte, non modo post Apostolatam, sed etiam antequam Christi esset discipulus, qui ideo tunc temporis Israelita fuit appellatus à Christo.

Adhuc, *Israel*, sonat ex Hieronymo, Princeps cum Deo: si ergo Princeps cum Deo fuit Nathanael, certè inter eos Princeps Ecclesiæ annumerandus erit, de quibus Dauid; *Constitues eos Principes super omnem terram*: quem verisum de Apostolis explicat Ecclesia. Fortis etiam cum Deo, communiter hanc vocem, *Israel*, interpretantur, quia Iacob oratione vicit Deum; & oratione, vt dictum est, centies in die, & centies in nocte, vicit Deum Bartholomæus.

Denique eidem promissa fuit scala Iacob; per quam ascendebant, & descendebant Angeli. Ioan. 1. quod in Bartholomæo est adimpletum: qui cœlestis Doctrinæ, & Euangelij quasi scalam ascendens, & descendens vnã cum alijs Theologis, velut Angelis de Deo enarrantibus, formauit inde adagium illud, quod à Dion. 4. de diuinis nominibus tribuitur Bartholomæo: *Euangelium, aiebat ille, magnum est, & latum: rursus paruum, & concisum*: quia verè ascendimus, & descen-

descendimus in doctrina sublimi, & humani Christi Domini nostri.

Hec scripsisse volumus, grati animi ergo, in eius laudem, cuius traditum nobis cognomen fuit nomen, & omen, à die septima Octobris 1587. quo scilicet

habitu regularem S. Pauli unà cum nomine decoricati Bartholomæi quam lætissime suscepimus. quod si ad prædicta probanda non possunt singula, multi iuvant. Boni consule, amice lector, & Vale.

Oratio dicenda ante diuinum Officium.

Aperi Domine os meum ad benedicendum nomen sanctum tuum mundæ quoque cor meum ab omnibus vanis peruersis, & alienis cogitationibus; intellectum illumina, affectum inflamma; vt dignè, attentè, ac deuotè hoc Officium recitare valeam, & exaudiri merear ante conspectum diuinæ Maiestatis tuæ. Per Christum Dominum nostrum. Resp. Amen.

Domine in vnione illius diuinæ intentionis, qua ipse in terris laudes Deo persoluiti; has tibi Horas persoluo.

Orationem sequentem deuotè post Officium recitantibus, Leo Papa Decimus defecit, & culpas in eo persoluendo ex humana fragilitate contractas indulgit.

Sacrofanctæ, & indiuiduæ Trinitati; Crucifixi Domini nostri IESU CHRISTI humanitati; Beatissimæ, & Gloriosissimæ semperque Virginis MARIÆ fecundæ integritati; & omnium Sanctorum vniuersitati, sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni creatura, nobisque remissio omnium peccatorum, per infinita sæcula sæculorum. Resp. Amen.

Verf. Beata viscera Mariæ Virginis, quæ portauerunt aterni Patris Filium.

Resp. Et beata vbera, quæ lactauerunt Christum Dominum. Pater noster. Ave Maria.

L A V S D E O.